

Bijdrage bij de uitvaart in besloten kring van Trees Kroon

Terwijl ik me realiseer dat jullie als familie hier in dit uitvaartcentrum twee jaar geleden ook al zijn geweest om afscheid te nemen van Rein en van Hella en hoe groot ook dit nieuwe verlies weer zal zijn, realiseer ik me ook hoe Trees in de Dominicus zal worden gemist, waar zij haast 70 jaar was. Lang geleden alweer leerde ik Trees juist wat beter kennen, toen zij in een rouwgroep meedeed na het verlies van Piet, jullie vader en grootvader. En ik herinner me ook hoe dapper ze was, hoe het verdriet er was, maar hoe ze er ook weer uit opkrabbelde en bijvoorbeeld enorm van de kleinkinderen genoot. Jullie die vandaag hier allemaal als volwassenen zitten en zulke mooi bijdragen hebben.

In de 70 jaar dat Trees de Dominicus bezocht, droeg ook zij veel bij. Ze zat bij de Dominicuskrant, die ze typte en waarvoor ze passende illustraties zocht. Bij de beheercommissie, waar ze financiën deed en de Commissie Huis, de koffiehoeke, het Open Huis, dat haar ook wel boven het hoofd groeide of zelfs de keel uithing, zoals ze eens zei. En de haar zeer dierbare vrouwengroep, die zo lang lief en leed heeft gedeeld en tot niet lang geleden contact hield met elkaar.

In een interview in de Dominicuskrant, waar Ton van Dam me deze week nog aan hielp, waarin ze zich afvroeg of er geen belangrijker mensen waren om over te schrijven, vertelde ze hoe ze met Piet naar Oostzaan verhuisde. Over haar kantoorbaan – waarmee ze in 1940 15 gulden in de maand verdiende. Hoe haar vader doorleren niet nodig vond, terwijl ze toch diploma's steno, typen, Frans, Duits en Engels haalde. En hoe ze 10 jaar later in de banketbakkerij stond en met Piet vier kinderen kreeg die in de Dominicus zonder haar erbij werden gedoopt. Tot haar grote spijt, maar zo moest het in die tijd nog. Zo snel mogelijk. Het was de tijd dat er nog angst voor de hel bestond als het kind iets zou overkomen en het was nog niet gedoopt. Voor Trees reden zich bij het instituut kerk nooit meer thuis te voelen en in zo'n God niet langer te willen en te kunnen geloven. Zo ging ze zich steeds meer thuis voelen in de moderne Dominicus, waar zullen ideeën al gauw werden losgelaten. Een beetje paradoxaal geloofde ze dan soms wel weer in de heilige Antonius als ze haar bril kwijtraakte en die weer vond. Zo tegenstrijdig is een mens dan kennelijk ook.

Soms blijven geloofsvragen terugkomen. Bij het verlies van Rein twee jaar geleden en toen Hella ziek was, herinner ik me dat zij vroeg: maar doet God dit dan? Ze geloofde eigenlijk van niet, maar toch kon ze die vraag hebben. Zo begrijpelijk, menselijk natuurlijk ook: waarom gebeurt het? Zo moeilijk moet het, ook voor haar, zijn geweest. En tegelijk, zei ze, geloof ik niet dat God daar achter zit. Misschien beter dat we op sommige vragen geen antwoord hebben, zei ze. Zoals we in de Dominicus zeggen. Daar voelde zij zich getroost en kwam ze tot een paar jaar terug iedere zondag. Daar kon ze enorm genieten van de poëzie en de nieuwe manier van denken over god en religie, over een nieuwe wereld straks. Over wat onzinnelijk en verborgen in en door mensen heen werken kan, soms boven ons uit. Dat herkende ze lang geleden bij Wim Tepe en natuurlijk bij Jan Nieuwenhuis, die nog godsdienstleraar was bij de kinderen. Dat wat we over geloven zeggen ook veel vrijer kan zijn. Ze vond het heerlijk.

Door zulke gedachten moet de Dominicus voor Trees een thuis zijn gebleven. In het interview zei ze het mooi: "gemeenschap vinden met andere mensen, waar vind je dat op die manier? Ontroering, bevestiging. Leren dat het ook anders kan, dat alles nog anders kan". Zo zei ze dat. Over geloofsvragen en levensvragen kon ze blijven puzzelen, maar ze vond het ook heel goed dat wij tegenwoordig zeggen dat dat zo ook hoort te zijn. Er is genoeg waar we antwoorden op menen te hebben, terwijl het echte leven toch heel wat kwetsbaarder is. 'Het is allemaal ik, ik, ik', kon ze zeggen. 'Ik ook hoor'. Maar ze had ook genoeg meegemaakt om te weten dat je niet alles voor het zeggen hebt. "Misschien ook wel niet over wie we zelf zijn". Daar hadden we het ook eens over. Wie ben je eigenlijk zelf? 'Soms kan ik bijna niet begrijpen, zei ze, hoe ik vroeger dacht. Dat je de dingen die je meekreeg zomaar slikte! Ik had best eerder bewuster willen zijn'. En tegelijk was er de dankbaarheid voor wat erbij was gekomen: aan nieuwe gedachten, aan nieuw leven ook na het wegvallen van Piet en zelfs na het verlies van Rein en Hella, de dierbare zorg van Maria, Stef en de kleinkinderen tot het laatst. Daar kon ze zo getroost door zijn.

Toen ik dit zo schreef moest ik denken aan het lied dat we zo horen, ook door haarzelf opgeschreven: Delf mijn gezicht op. Misschien wel zo mooi omdat het uitdrukt hoe je je vernieuwen kunt in je leven. Ondanks wat je overkomt aan verdriet en verlies of wat soms jarenlang in ons verborgen blijft. Waar je soms een leven lang over kunt doen voor er wat van naar buiten komt – voor iedereen is dat zo. Maar hoe als het dan lukt. Te veranderen, te groeien in al die jaren, meer verbonden met anderen en jezelf. Een vernieuwd mens te zijn. Trees kon er in dankbaarheid en ontroering naar kijken en zou het vast zo prachtig hebben gevonden jullie die daarbij zo'n steun zijn geweest, hier bijeen te zien.